

Vannforsyningen i Norge, nye virkemidler Statlig engasjement - hva vil nå bli gjort?

Av Hans Ånstad

Hans Ånstad er avdelingsdirektør i Sosial- og helsedepartementet

Innlegg på seminar i Norsk Vannforening
17. oktober 1994

Innledning

Sosial- og helsedepartementet har en sentral rolle i oppfølgingen av arbeidet med å bedre kvaliteten på drikkevannet her i landet, sammen med KAD, NOE og MD. Dette henger sammen med at SHD er ansvarlig departement for de tre lovene som hjemler drikkevannsforskriften, Næringsmiddeloven, Kommunehelsetjenesteloven, og lov om helsemessig beredskap.

Program for vannforsyning

Den oppmerksomme leser vi ha observert at både i SHD's, i KAD's og NOE's budsjett er denne saken nevnt.

Dette skyldes at alle disse tre departementene, + MD, er involvert.

I vårt budsjett er dette ført opp under kap. 719 Andre forebyggende tiltak, ny post 2 1 . Der er det vist til at EØS-avtalen vil kreve strengere håndheving av gjeldende regelverk, og at dette vil kreve at et betydelig antall vannverk må utbedres.

Folkehelsen, ved seksjonsleder Truls Krogh, har regnet ut at dette vil koste ca. 3,1 mrd.

Det er ikke helt tilfeldig at utsendelsen av høringsbrev med utkast til nye forskrifter og budsjettfremleggelsen skjedde omtrent samtidig. Programmet for bedring av

vannverk er da også nevnt i høringsbrevet, dette må selvsagt kobles med at de nye forskriftene jo klart aktualiserer strengere håndheving, og dermed krav til utbedring.

Som dere vet bedre enn noen, er dette sterkt avhengig av hvilken del av landet det er tale om, de naturgitte forhold for vannforsyning er høyst forskjellige fra kommune til kommune.

Det er ikke nødvendig for meg å bruke tid på hvor omfattende problemene er, jeg antar at dette er noe dere er langt bedre orientert om enn meg!

Elementene i programmet:

Informasjon og veiledning til kommunene og andre vannverkseiere om pliktene, nasjonalt og internasjonalt

Tilskudd til kommuner, for å sikre utbygging

Koordinere og yte økonomisk støtte til forskning på vannbehandlingsmetoder

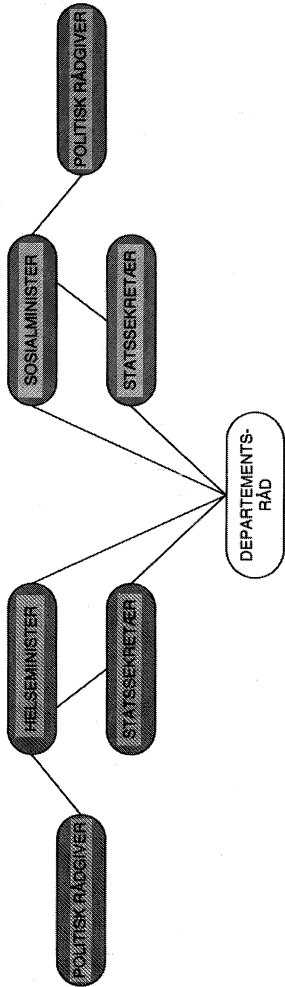
Undersøkelse av grunnvannskilder

Finansiering

Det understrekes i proposisjonene at nødvendige utbedringstiltak i all hovedsak vil måtte bli finansiert av brukerne gjennom vannavgiften.

Men Regjeringen mener det er behov for

SOSIAL- OG HELSEDEPARTEMENTET

FORBYGGINGS- OG UTVIKINGS- AFDELINGEN

3 selsjønner:

- Forebyggelsesseksjonen
- Forsknings- og utvikningsseksjonen
- Utrednings- og samarbeidningsseksjonen

HELSE- AFDELINGEN

3 selsjønner og 1 stab:

- Stab
- Seksjon for allmenn- helsehjelp og psykiatri
- Seksjon for somatiske spesialisthelsetjenester
- Seksjon for statlige ansvars- områder

SOSIAL- AFDELING I

Ingen inndeling i selsjønner

Avdelingen har ansvar for:

- Sosialkontrolltjenesten og økonomisk sosialhjelp
- Alkohol- og narkotika- politikken og
- tiltak for rusmiddel- misbrukere og prostituerte.

SOSIAL- AFDELING II

4 selsjønner:

- Seksjon for eldrepolitikk
- Seksjon for funksjons- hemmedepolitikk
- Juridisk seksjon
- Seksjon for planlegging, økonomi og fellessaker.

TRYGDE- AFDELINGEN

5 selsjønner:

- Økonomi og planseksjonen
- Seksjon for medlemsk- stened
- Seksjon for internasjonale saker og enslige forsørgere
- Seksjon for sykepengjer og attergang
- Seksjon for pensjønner

ADMINISTRASJONS OG BUDSJETTAVDELINGEN

5 selsjønner:

- Budget- og økonomi- seksjonen
- Analyseemneheten
- Seksjon for statsstyring
- Personal- og administrasjonsenheten
- Informasjonskontoret

Elater:

- Folkehelse
- Statens helseundersøkelser
- Statens strålevern
- Kreftregisteret
- Statens ernæringsråd
- Statens tobakkskaderåd

Elater:

- Statens helsestasjon
- Statssykehusene
- Statens legemiddelkontroll
- Giftinformasjonssentralen
- Statens Rettspsykiologiske institutt
- Biomedisinske og Radium- hospitalets apoteker
- Norsk Medisinaldepot A/S
- Medimova S F

Elater:

- Rusmiddeldirektoratet
- Statens klinikk for narkomane
- Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning
- A/S Vinmonopolet

Elater:

- Norsk gerontologisk institutt
- Statens sentralteam for døvlende
- Rådet for funksjons- hemmede
- Statens alderråd

Elater:

- Trykkestaten
- Rikstrykdeverket
- Fylkeskontorene
- Trykdekontorene
- Hjelpe- og omsorgsentralene
- Trykdepressen
- Pensjonstrygden for sjømann

Administrasjonsavdelingen har det administrative etats- styringsansvaret for samtlige etater.

Det faglige etatsstyrings- ansvaret er fordelt på avdelingene som angitt i figuren.

å gi vannforsyningen et løft, og derfor er det foreslått avsatt 100 mill. til sammen på budsjettene til SHD, KAD og NOE, fordelt slik:

KAD, 90 mill. som en tidsbegrenset tilskuddsordning

NOE, 3 mill. til undersøkelse av grunnvannskilder

SHD, 7 mill. til forskning på vannbehandlingsmidler, og til administrasjon av programmet.

Det er sagt i budsjett-teksten at dette programmet er foreslått å skulle gå over 5 år, men med mulig forlengelse inntil 10 år.

Organisering av prosjektet

Det er allerede konstituert en styringsgruppe, med representanter fra de involverte departementene, KAD, SHD og NOE, og med MD som observatør.

Siden SHD har er overordnet ansvar for vannforsyningen, vil styringsgruppen bli ledet av SHD's representant, nemlig underegnede.

Arbeidet forutsetter en prosjektgruppe, som vil bli etablert ved Folkehelse, knyttet til avdelingen som Truls Krogh leder. Vi må komme tilbake til dette, men personlig antar jeg at vi må engasjere 3 - 4 medarbeidere til dette arbeidet, som i alt vesentlig vil bli knyttet til arbeidet med å fordele tilskuddsmidlene til de vannverk som trenger det mest.

Vi må også komme tilbake til hvordan denne fordelingen er tenkt gjennomført. Dette blir meget komplisert, ikke minst fordi dette vil avhenge av vedkommende kommunes økonomi, størrelsen på eksisterende vannavgift etc.

Dette er bl. a. bakgrunnen for at tilskuddsmidlene er ført opp på KAD's

budsjett, nettopp for å sikre KAD's engasjement i fordelingen av disse midlene.

Det ligger i kortene at det kan bli aktuelt for Regjering og Storting å endre fordelingen av disse midlene fra år til år, dersom det f eks. viser seg hensiktsmessig å bruke forholdsvis mer f. eks. på tilskuddsordningen.

Organiseringen av den sentrale helseadministrasjonen

Som jeg sa er ansvaret for dette programmet lagt til SHD, siden vårt departement har det overordnede ansvaret for vannforsyningen, vi jobber jo også med drikkevannsforskriften.

Det kan derfor være greitt å ha et bilde av hvordan dette departementet er organisert, sammen med viktige underordnede etater.

Antakelig er det nytt for mange av dere at Sosial- og helsedepartementet ble omorganisert fra 1. januar i år, og samtidig ble den såkalte to-nivåmodellen i den sentrale helseforvaltningen satt ut i livet.

Begge disse begivenhetene er viktige i forbindelse med arbeidet med vannkvalitet, så derfor litt om denne omorganiseringen.

Forebyggings- og utviklingsavdelingen

3 seksjoner:

- Forebyggingsseksjonen
- Forsknings- og utviklingsseksjonen
- Utrednings- og samordningsseksjonen

Det er viktig å være oppmerksom på at også Statens næringsmiddeltilsyn er knyttet til Sosial- og helsedepartementet, noe jeg skal komme tilbake til.

Jeg vil nevne til slutt at bl. a. arbeidet med drikkevannsforskriftene har aktualisert at det dras igang et arbeid med sikte på en ansiktsløfting på lovgivningen på dette området, jeg tenker da spesielt på næringsmiddeloven av 1933.

Bakgrunnen for dette er at etter 1933 har det skjedd store endringer bl. a. i arbeidsdelingen mellom stat, fylkeskommune og kommune, og vi har fått ny lovgivning som kommunehelsetjenesteloven, som også aktualiserer en gjennomgang av lovverket på dette området.

Dette får vi eventuelt komme tilbake til ved neste korsvei. Men allerede fra 1. januar 1995 vil Statens næringsmiddeltilsyn bli organisert som et direktorat under Landbruksdepartementet. Dette betyr at SNT som kollegium får avløsning, noe som vil ha som konsekvens at departementene som har vært representert i kollegiet vil måtte engasjere seg betydelig mer i denne sektoren enn det som har vært tilfelle de senere år.

Helt til slutt vil jeg vise til høringsbrevet og utkastet til drikkevannsforskrifter som ble sendt ut den 13. oktober. Jeg håper at mange av dere som er til stede her idag vil engasjere dere i høringen, og at dere kommer med mange gode råd!